

Pentru *Eftimie* însă (care scrie din porunca lui Alexandru Lăpușneanu) modelul literar nu este atît Manasses, pe care-l cunoștea totuși și din care folosește unele cuvinte, cît dascălul său Macarie¹. De aceea, cronica sa este scrisă într-o limbă mai simplă, mai accesibilă, deși tendința spre retorism e evidentă. Datele cuprinse în cronică — dacă lăsăm la o parte simpatiile și antipatiile cronicarului — sînt adevărate, datorindu-se unui contemporan și constituind un izvor prețios, pe alocuri chiar unic, după cum au arătat I. Bogdan și, acum în urmă, P. P. Panaitescu.

Iată un pasaj, din care putem desprinde atît detaliile cunoscute de autor — contemporan cu faptele — cît și nota de panegiric și influența literară a dascălului său²:

Тогоже лета и тогоже мѣсца, по откровѣнію кождѣю избранъ бысть и подвижникъ на господарство доблестивнын и прѣмъждани коникъ и чюднын Плъ-
ѣанара [...]. Беть ко и съ баниа от смнонь припоминаемаго Богдана ко-
воан, и съкрмѣнь бысть шкоже нѣгае свѣтланикъ поаъ спжаомъ или шкоже
Анниница поаъ землѣж, и въсѣа шко свѣтларнаа свѣзла отъ свѣра, и къ
югоу шестеймъ оустрѣми еа юношески къ отъчествоу си и на въспрѣмѣтѣ
царетва въ Молдоваахѣн [...]. Молдавѣтѣи же властелѣ и жителѣ, шко оуслы-
шавше, сътѣклаахъ еа къ немуу и свѣтлѣ Плъѣанара въспрѣимахъ и покланѣхъ
еа емоу, онъ же свѣтлыми очима и прѣкраеными лицемъ на въсѣхъ жалостнѣхъ
и милосердѣнѣхъ възрѣхъ.

„În același an și aceeași lună, după revelația lui Dumnezeu, a fost ales și ridicat la domnie oșteanul viteaz și înțelept, minunatul Alexandru(...). Căci este și acesta unul dintre fiii veșnic pomenitului Bogdan voievod și a fost ascuns ca odinioară lumina sub obroc sau ca luceafărul sub pămînt. Și a strălucit ca o stea strălucitoare de la miazănoapte și, în drum spre miazăzi, s-a îndreptat bărbătește către patria sa, ca să ia domnia în Moldovlahia (...). Iar boierii moldoveni și locuitorii, dacă au auzit, au alergat către dinsul și au primit cu strălucire pe Alexandru și i s-au închinat. Iar el a privit către toți cu ochii luminați și prea frumoasă față, cu bunăvoință și milostivire”³.

În fine, *Azarie* s-a inspirat atît din cronica dascălului său Macarie, cît și direct din Manasses, din care a preluat pasaje întregi⁴. Acest fapt, precum și sfîrșitul pîrtinitor (Petru Șchiopul patronul său, e ridicat în slăvi, în timp ce viteazul domn Ion Vodă, luptător pentru independența Moldovei, e prezentat în culori negre) scad din valoarea istorică a cronicii, nu lipsită, de altfel, de o serie de informații reale și chiar unice.

Cu acest cronicar se sfîrșește epoca istoriografiei în limba slavonă din Moldova, după care urmează în secolul următor *Letopisețul Țării Moldovei* al lui Grigore Ureche (n. cca. 1590—1595 — m. 1647), primul cronicar original care scrie în limba română, folosind însă întreaga serie precedentă a letopisețelor moldovenești⁵.

¹ Vezi I. Bogdan, *Vechile cronice...*, p. 90—103.

² Formulările asemănătoare le subliniem aici, ca și în citatul precedent din Macarie.

³ *Cronicile...*, p. 114, 122.

⁴ Vezi I. Bogdan, *Letopisețul lui Azarie*, p. 28—42.

⁵ Vezi, acum în urmă, capitolul Grigore Ureche, în *Istoria literaturii române*, I, București, 1964, p. 379—392, scris de I. C. Chițimia.